

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 70/15

V Luxembourggu, 16. junija 2015

Sodba v zadevi C-62/14
Gauweiler in drugi

Program OMT, ki ga je ECB najavila septembra 2012, je združljiv s pravom Unije

Ta program odkupa državnih obveznic na sekundarnem trgu ne prekoračuje pooblastil ECB na področju monetarne politike in ne krši prepovedi monetarnega financiranja držav članic

V sporočilu za javnost z dne 6. septembra 2012 je Evropska centralna banka (ECB) navedla, da je sprejela nekatere sklepe glede programa,¹ ki Evropskemu sistemu centralnih bank (ESCB) dovoljuje, da na sekundarnem trgu² odkupuje obveznice držav članic euroobmočja, če so izpolnjeni določeni pogoji. Ta program, splošno poznan kot „program OMT“, je namenjen odpravi motenj mehanizma transmisije monetarne politike, ki so posledica specifičnega položaja obveznic nekaterih držav članic, in ohranitvi enotnosti monetarne politike.

ECB je namreč ugotovila, da so bile v tistem času obrestne mere za obveznice različnih držav iz euroobmočja nestanovitne in so se zelo razlikovale. Po mnenju ECB te razlike niso bile zgolj posledica makroekonomskih razlik med temi državami, ampak so deloma tudi rezultat pretiranih premij za tveganje v zvezi z obveznicami nekaterih držav članic, zaradi nevarnosti razpada euroobmočja. V skladu z analizo ECB ta poseben položaj močno slabi mehanizem transmisije monetarne politike ESCB, saj vodi do fragmentacije pogojev za refinanciranje bank in stroškov posojil, kar močno omeji učinke impulzov ESCB na gospodarstvo pretežnega dela euroobmočja.

ECB trdi,³ da je že zgolj napoved zadevnega programa zadoščala za doseg želenega učinka, in sicer ponovne vzpostavitve mehanizma transmisije monetarne politike in enotnosti te politike. Ta program se več kot dve leti po njegovi najavi še vedno ni izvajal.

Pri Bundesverfassungsgericht (zvezno ustavno sodišče, Nemčija) je bilo vloženih več ustavnih pritožb⁴ zaradi sodelovanja Deutsche Bundesbank (zvezna banka Nemčije) v zvezi z izvajanjem programa OMT in zaradi zatrjevanega neukrepanja zvezne vlade in spodnjega doma zveznega parlamenta (Bundestag) zoper ta program. Stranke, ki so vložile te pritožbe, zatrjujejo, da program OMT ne spada v okvir mandata ECB in da krši prepoved monetarnega financiranja držav članic euroobmočja ter načelo demokratičnosti iz nemškega temeljnega zakona (Grundgesetz) in torej posega v nemško ustavno identiteto.

Bundesverfassungsgericht sprašuje Sodišče, ali Pogodbe Unije ESCB dovoljujejo, da sprejme program, kot je program OMT. Zlasti dvomi, da bi ta program spadal v okvir pristojnosti ESCB kot jih opredeljujejo Pogodbe Unije, sprašuje pa se tudi glede njegove združljivosti s prepovedjo monetarnega financiranja držav članic.

¹ „Sklepi“ Sveta Evropske centralne banke z dne 6. septembra 2012 o nekaterih tehničnih podrobnostih dokončnih transakcij Eurosistema na sekundarnem trgu državnih obveznic.

² Torej ne neposredno pri institucijah ali osebah javnega prava zadevnih držav članic, temveč zgolj posredno od subjektov, ki so jih prej kupili na primarnem trgu.

³ Ta trditev v postopku pred Sodiščem ni bila prerekana.

⁴ Te ustavne pritožbe je vložilo več skupin posameznikov, med katerimi je eno od njih podprlo več kot 11.000 podpisnikov. Poleg tega je Fraktion DIE LINKE im Deutschen Bundestag (parlamentarna skupina DIE LINKE pri spodnjemu domu nemškega parlamenta) pri predložitvenem sodišču sprožila postopek odločanja o sporu med ustavnimi organi.

V današnji sodbi Sodišče odgovarja, da Pogodbe Unije⁵ ESCB dovoljujejo sprejetje programa, kot je program OMT.

Pristojnosti ESCB

Sodišče je opozorilo na pristojnosti ESCB, ki je zadolžen za določitev in izvajanje monetarne politike (za katero je Unija izključno pristojna kar zadeva države članice, katerih valuta je euro), in poudarilo, da v skladu z načelom prenosa pristojnosti ESCB ne more zakonito sprejeti ali izvajati programa, ki ne spada na področje, ki je s primarnim pravom pripisano monetarni politiki. Da se zagotovi spoštovanje tega načela, so akti ESCB, pod pogoji, določenimi v Pogodbi, predmet sodnega nadzora Sodišča.

Sodišče je ugotovilo, da **program OMT**, glede na njegove cilje in sredstva, določena za njihovo uresničitev, **spada na področje monetarne politike in torej v pristojnost ESCB**.

Program OMT s ciljem ohranitve enotnosti monetarne politike prispeva k uresničevanju ciljev te politike, saj mora biti ta v skladu s Pogodbami Unije „enotna“.

Dalje, ta program s ciljem ohranitve primerne transmisije monetarne politike lahko pomaga ohranjati enotnost navedene politike in prispeva k uresničevanju njenega **poglavitnega cilja**, to je **ohranjanje stabilnosti cen**.

Zmožnost ESCB, da z odločitvami glede monetarne politike vpliva na gibanje cen, je namreč v veliki meri odvisna od transmisije impulzov, ki jih ESCB na monetarnem trgu oddaja različnim sektorjem gospodarstva. Zato je verjetno, da bi bile ob poslabšanem delovanju mehanizma transmisije monetarne politike odločitve ESCB v delu euroobmočja neučinkovite, s čimer bi se ogrozilo enotnost monetarne politike. Poleg tega, ker poslabšano delovanje mehanizma prenosa slabi učinkovitost ukrepov ESCB, to nujno vpliva tudi na njegovo sposobnost zagotavljanja stabilnosti cen. Dejstvo, da lahko program OMT prispeva tudi k stabilnosti euroobmočja (kar spada na področje ekonomske politike) ne omaje te presoje. Ukrepa monetarne politike namreč ni mogoče enačiti z ukrepom ekonomske politike zgolj zato, ker bi ta prvi lahko posredno vplival na stabilnost euroobmočja.

Glede sredstev, ki so določena pri programu OMT, in sicer odkup državnih obveznic na sekundarnem trgu, Sodišče poudarja, da gre za uporabo enega izmed instrumentov monetarne politike, ki je predviden v Pogodbah Unije, ki ECB in nacionalnim centralnim bankam dovoljujejo, da posredujejo na finančnih trgih z dokončnimi nakupi in prodajami finančnih instrumentov, izraženih v eurih.

Specifične lastnosti programa OMT ne dajejo podlage za zaključek, da se lahko program OMT enači z ukrepom ekonomske politike. Zlasti glede na dejstvo, da je izvajanje programa pogojeno s tem, da zadeve države članice v celoti spoštujejo programe makroekonomskih prilagoditev Evropskega instrumenta za finančno stabilnost (EFSF) ali Evropskega mehanizma za stabilnost (ESM), nedvomno ni izključeno, da ima ta lastnost posredni vpliv na doseganje nekaterih ciljev ekonomske politike. Vendar taki posredni vplivi ne morejo pomeniti, da je treba program OMT šteti za ukrep ekonomske politike, saj je iz Pogodb Unije razvidno, da ESCB, če to ni v nasprotju s ciljem stabilnosti cen, podpira splošne ekonomske politike v Uniji.

Sodišče ugotavlja, **da program OMT ravno tako ne krši načela sorazmernosti**.

Prvič, v ekonomskih okoliščinah, kot jih je ECB izpostavila 6. septembra 2012, je ESCB lahko utemeljeno menil, da se lahko s programom OMT pripomore k uresničevanju ciljev ESCB in torej k ohranjanju stabilnosti cen.

Drugič, ta program glede na pogoje za njegovo eventualno izvajanje, zlasti glede na strogo vezanost na zastavljene cilje in omejitve na nekatere vrste obveznic držav članic, ki so izbrane na

⁵ Natančneje, člen 119 PDEU, člen 123(1) PDEU člen 127(1) in (2) PDEU ter členi od 17 do 24 Protokola (št. 4) o statutu Evropskega sistema centralnih bank in Evropske centralne banke.

podlagi jasnih meril, povezanih s temi cilji, očitno ne presega tega, kar je nujno za doseg te ciljev.

Tretjič, ESCB je uravnotežil različne prisotne interese tako, da bi se pri izvajanju programa OMT dejansko preprečilo neugodne položaje, ki bi bili glede na cilje tega programa, očitno nesorazmerni.

Prepoved monetarnega financiranja držav članic

Sodišče je ugotovilo, da ta prepoved ne nasprotuje temu, da ESCB sprejme program, kot je program OMT, in ga izvaja pod pogoji, ki preprečujejo, da bi imelo posredovanje ESCB učinek, ki bi bil enak neposrednemu nakupu državnih obveznic pri institucijah in osebah javnega prava držav članic.

Sodišče je navedlo, da čeprav Pogodbe Unije prepovedujejo vsakršno finančno pomoč ESCB državi članici, pa na splošno ne izključujejo možnosti, da ESCB od upnikov take države odkupi obveznice, ki jih je ta prej izdala.

Vendar pridobitev državnih obveznic na sekundarnem trgu ne sme imeti enakega učinka kot neposreden nakup takih obveznic na primarnem trgu. Poleg tega taki nakupi ne morejo biti zakonito uporabljeni zato, da se zaobide cilj prepovedi monetarnega financiranja držav članic, in sicer, da se države članice spodbudi k spoštovanju zdrave proračunske politike tako, da monetarno financiranje javnega dolga ali privilegirani dostop javnih institucij do finančnih trgov ne bi vodila do prekomernega zadolževanja ali prekomernega primanjkljaja držav članic. Iz tega sledi, da mora ECB, kadar na sekundarnem trgu kupuje državne obveznice, za svoje posredovanje zagotoviti zadostna jamstva, da bo to posredovanje združljivo s prepovedjo monetarnega financiranja.

V zvezi s tem je Sodišče poudarilo, da bi lahko imelo posredovanje ESCB v praksi enak učinek kot neposreden nakup državnih obveznic, če bi se lahko subjekti, ki bi državne obveznice pridobili na primarnem trgu, zanašali na to, da bo ESCB te obveznice od njih odkupil v časovnem obdobju in pod takimi pogoji, da bi ti subjekti *de facto* delovali kot posredniki ESCB pri neposrednem nakupu teh obveznic od institucij in oseb javnega prava zadevne države članice.

Iz osnutkov sklepov in smernic, ki jih je ECB predložila v okviru tega postopka pa izhaja, da bi bil Svet ECB pristojen za določitev obsega, začetka, izvajanja in prekinitve posredovanja na sekundarnem trgu, določenega s programom OMT. Poleg tega je ECB pred Sodiščem pojasnila tudi, da bo ESCB spoštoval minimalni pretek časa od izdaje obveznice na primarnem trgu do njenega nakupa na sekundarnem trgu, poleg tega pa svoje odločitve glede nameravanega tovrstnega odkupa ali obsega odkupa ne bo vnaprej napovedal.

Ker se s temi jamstvi preprečuje položaj, ko bi gotovost, da bo ESCB državne obveznice po njihovi izdaji kupila, vplivala na pogoje izdaje teh obveznic, se lahko na njihovi podlagi izključi tudi, da bi izvajanje programa OMT dejansko imelo enak učinek kot neposreden nakup državnih obveznic pri institucijah ali osebah javnega prava držav članic.

Sodišče je presodilo, da lastnosti programa OMT izključujejo tudi, da bi se zanj lahko štelo, da lahko države članice odvrne od vodenja zdrave proračunske politike in torej da pomeni obid cilja prepovedi monetarnega financiranja držav članic.

OPOZORILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki ne zavezuje Sodišča.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletni strani CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca 📞 (+352) 43032793

www.curia.europa.eu

Posnetki razglasitve sodbe so na voljo na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 22964106